

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुल्चोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री वासुदेव खनाल
फैसला

२०७९/८०सालको निर्णय नं. २२१

पुनरावेदन नं. : ०७७-RB-०३९१

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७७।०९।०६

मुद्दा: मूल्य अभिवृद्धिकर (०७२/०७३)

जिल्ला कास्की पोखरा म.न.पा. वडा नं.९ हाल काठमाण्डौ जिल्ला का.म.पा.वडा
नं.१६ स्थित गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. को अख्तियार प्राप्त ऐ.का प्रमुख
कार्यकारी अधिकृत शैलेस श्रेष्ठ.....१

} पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल काठमाण्डौं.....१

श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाण्डौं.....१

} प्रत्यर्थी

शुरु कर निर्धारण गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : श्री मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल काठमाण्डौं

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक श्री झकप्रसाद आचार्य

शुरु निर्णय मिति : २०७६।०४।२६

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय : आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाण्डौं

निर्णय गर्ने अधिकारी : महानिर्देशक श्री विनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति : २०७७।०३।१८

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री शरद प्रसाद कोइराला
प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : विद्वान सहायक-न्यायाधिवक्ता श्री बिकास बन्जारा

अवलम्बित नजिर:

पुनरावेदक कम्पनीका हकमा मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल काठमाण्डौबाट मिति २०७६।०४।२६ मा भएको कर निर्धारणको निर्णय उपर आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट कार्यालयको निर्णयलाई नै सदर गर्ने गरी मिति २०७७।०३।१८ भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ३२ बमोजिम करदाताको तर्फबाट यस न्यायाधिकरणमा पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका ग्यास सिलिण्डर मर्मत तथा उत्पादन गर्ने, पोखरा लेखनाथ ९, (नागढुङ्गा), कास्की स्थित (स्थायी लेखा नं.३०२८४७६५५)का करदाता श्री गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.को आर्थिक वर्ष २०७२।०७३ को कर परिक्षण सम्पन्न भइ मिति २०७६।०३।२२ मा स्वीकृत भएको प्रतिवेदनको आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २० को उपदफा (१)(घ) तथा (१)(ज) बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्नको लागि मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम कर निर्धारण गरी, कर तथा जरीवाना समेत जम्मा रकम रु ४०,९७,८००।००- (अक्षरूपी चालीस लाख सन्तानब्बे हजार आठ सय मात्र) को च.न.६०१० बाट प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश गर्ने गरी श्री मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल काठमाण्डौबाट मिति २०७६।०३।२३ मा सूचना जारी गरेको।
२. मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम जारी गरिएको उक्त सूचनामा मू.अ.कर तिर्नु नपर्ने वा सोमा परिवर्तन गर्नु पर्ने भए ठोस प्रमाण पेश गर्न १५ (पन्ध्र) दिनको म्याद मिति २०७६।०३।२३ को प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश अनुसार दिइएकोमा उक्त आदेश पत्र करदाताले मिति २०७६।०३।२३ मा बुझिलिई सो को जवाफ मिति २०७६।०४।०३ मा पेश गरेको।

३. कार्यालयको मिति २०७६/०३/२३ चं.नं.६०१० को प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशमा संशोधन गरी मू.अ.कर र जरिवाना समेतको जम्मा रकम रु. २,२७,५७५।०० (अक्षेरूपी दुई लाख सताईस हजार पाँच सय पचहत्तर मात्र) मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) (ड) बमोजिम कर निर्धारण गर्ने र उक्त आदेशको मिति भन्दा पछिको लागि मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १९ (२) बमोजिम थप दस्तुर एवं दफा २६ बमोजिम व्याज लाग्ने भए कम्प्यूटर प्रणालीवाट सो समेत गणना गरी, मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५९ को नियम २९ (३) बमोजिम अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्ने गरी श्री मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल, काठमाण्डौँबाट मिति २०७६।०४।२६ मा जारी भएको अन्तिम कर निर्धारणको निर्णय पर्चा।
४. आ.व.२०७२।०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी पुनरावेदक करदाता श्री गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७६।०६।३० मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेको।
५. पुनरावेदक करदाताको हकमा मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल, काठमाण्डौँबाट मिति २०७६।०४।२६ मा भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा करदाताको कुल नाफा कायम गर्ने प्रयोजनको लागि करदाताको कुल नाफा रु.६,४७,१०,०९८।४३ लाई विक्री लागत रु.२७,२१,९६,९०४।३५ ले भाग गरि आउने प्रतिशत कायम गरिएको र फरक खरीद रकम रु.३,२३,१२९।८० लाई कुल नाफा प्रतिशत (विक्रीको आधारमा) १९.२१ (जसलाई करदाताले आफ्नो नाफा प्रतिशत स्वीकार गरेको छ) को आधारमा नै मूल्य अभिवृद्धि कायम गर्दा हुने प्रतिशत २३.७७ ले गणना गर्दा हुने विक्री रु. ३,९९,९३७।७५ लाई थप करयोग्य विक्री कायम गरिएको साथै कम खरिद रकम रु. ३,२३,१२९।८० मा वस्तु खरिदको आधारमा २३.७७ प्रतिशतले मूल्य अभिवृद्धि कर गरी रु. ३,९९,९३७।७५ मा विक्री गर्दा समेत कुल नाफा प्रतिशत १९.२१ नै हुन आउने हुनाले मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण कानून सम्मत भएको, लिईएका आधार तथा कारणहरु तथ्यपूर्ण र कानूनसम्मत भएको हुँदा करदाता श्री गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. को जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।१८ मा भएको निर्णय।
६. मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल, काठमाण्डौँबाट जारी भएको आदेशमा करदाता गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. ले मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण भन्दा आय विवरण तर्फ कम खरिद देखाईएको रु. ३,२३,१२९।८० तथा सोमा २३.७७ प्रतिशतले हुने नाफा जोडि जम्मा रु. ३,९९,९३७।७५ विक्री कायम गर्ने र उपरोक्त

विक्रिमा मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ५१,९९२।२० तथा जरिवाना रु. ५१,९९२।२० गरी कर निर्धारण गर्ने गरेको कर निर्धारणको निर्णय पर्चामा गंभीर कानुनी त्रुटी विद्यमान छ । आय विवरणको आधारमा खरिद कायम हुने नभै मूल्य अभिवृद्धि कर विजक र खरिद खातामा प्रविष्ट गरेको विवरण नै खरिदको मूल श्रोत हो । आय विवरणमा कम खरिद अंक उल्लेख भएको कारण दाखिला गर्नुपर्ने मूल्य अभिवृद्धि कर कम भएको छैन । त्यसैले अन्तिम कर निर्धारण गर्न मिल्दैन । कुल नाफाको दर के कुन आधारमा २३.७७% कायम गरिएको हो त्यसको गणना विधि र आधार खुलेको छैन । कम्पनीको कारोवारमा कुल नाफा १९.२०% मात्रै रहेकोमा सोभन्दा बढी नाफा कायम गरिएको समेत कानून प्रतिकूल छ । शुरु कार्यालयबाट भएको अन्तिम कर निर्धारणको निर्णय कानून प्रतिकूल तथा न्यायका दृष्टिमा मान्य नहुने हुँदा बदर गरीपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताले यस न्यायाधिकरण समक्ष मिति २०७७।०९।०६ मा दर्ता गरेको पुनरावेदन पत्र ।

७. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्याविधि संहिता, २०७४ को दफा १४० को उपदफा (३) बमोजिम छलफल प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौंलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भनी यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८।०५।१८ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

८. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री शरद प्रसाद कोइरालाले मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक-न्यायाधिवक्ता श्री बिकास बन्जाराले शुरु कार्यालयबाट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेशलाई आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट सदर गर्ने गरी गरिएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो ।
९. पुनरावेदक करदाताबाट लिइएको पुनरावेदन जिकिर, दुवै तर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, बबरमहल, काठमाण्डौंबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको अन्तिम कर निर्धारणको आदेश र उक्त आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व

विभागबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन ? पुनरावेदक करदाताको जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

१०. निर्णय तर्फ बिचारगर्दा, करदाताको मुख्य पुनरावेदन जिकीर मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण भन्दा आय विवरण तर्फ कम खरिद देखाइएको रु. ३,२३,१२९।८० र सोमा २३.७७ प्रतिशतले हुने नाफा जोडी रु. ३,९९,९३७।७५ विक्री कायम गरी उक्त विक्रीमा मूल्य अभिवृद्धि कर र सोही वरावर जरिवाना गरी कर निर्धारण गर्ने मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनी त्रुटीपूर्ण रहेको भन्ने देखिन्छ । शुरु मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयले अन्तिम कर निर्धारण गर्नुको मुख्य आधार र कारण करदाताले पेश गरेको आय विवरण तथा मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण तर्फ खरिद फरक परेको भन्ने कुरा लाई लिएको देखियो ।
११. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा २०(१)(क) मा म्यादभिन्न कर विवरण पेश नगरेमा, (ख) अधुरो वा त्रुटिपूर्ण कर विवरण पेश गरेमा, (ग) झुट्टा कर विवरण पेश गरेमा, (घ) करको रकम कम देखाएको वा ठीक नभएको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा, (ङ) आपूर्ति मूल्यमा न्यून बिजकीकरण गरेको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा, (च) न्यून बिजकीकरण गरी समुह कम्पनीमा आपूर्ति भएमा (छ) दर्ता हुनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले दर्ता नगरी कारोबार गरेमा, (ज) बीजक जारी नगरी विक्री गरेमा, (झ) दर्ता नभएको व्यक्तिले कर उठाएमा (ञ) दफा ८ को उपदफा (२) वा (३) वमोजिम कर दाखिला नगरेमा र खण्ड (ट) मा दफा १७ को उपदफा (४) वमोजिमको अवस्था विद्यमान भएमा कर अधिकृत लाई कर निर्धारण गर्ने अधिकार रहेको छ । मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयको निर्णयमा ऐनको दफा २० को उपदफा (१) को कुन खण्ड वमोजिम करदाताको अन्तिम कर निर्धारण गरेको हो भन्ने स्पष्ट खुलाउन सकेको देखिदैन । मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा करदाताले खरिद वा विक्री कम देखाएको नभई आय विवरणमा खरिद कम देखाएको भन्ने आधार उल्लेख गरेको देखिएता पनि मूल्य अभिवृद्धि तर्फको खरिद विजक र खरिद खाताबाट पुष्टी हुने, त्यसको आधार आय विवरण हुन सक्ने देखिदैन । मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको यथार्थ कारोवार रकम नदेखाइ आयकर तर्फ करको दायित्व घटी गराएको भएमा आयकर तर्फ संशोधित कर निर्धारण गरिएको भए पनि त्यसबाट मूल्य अभिवृद्धि करको दायित्व कम भएको वा कम कर दाखिल भएको भनी शुरु कार्यालयले भन्न सकेको पाइएन । आय विवरणमा खरिद फरक परेको कारण मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्न सक्ने अधिकार मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) ले कर अधिकृतलाई दिएको नपाईदा शुरु कर कार्यालयको निर्णय कानूनी त्रुटीपूर्ण देखियो ।

१२. मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा करदाताले वास्तविक खरिद उल्लेख गरेको, खरिद गरेको वस्तु विक्री भएको अवस्थामा मूल्य अभिवृद्धि सहित आय प्राप्त हुने र विक्री नभएको अवस्थामा व्यापारिक मौज्जातको रूपमा सम्पत्ती करदाता संगै रहेको हुन्छ । करदाताले खरिद गरेको वस्तु विक्री गरी मूल्य अभिवृद्धि कर पनि दाखिल नगरेको र कर अधिकृतले जाँच गर्दा स्टकमा रहेको पनि नपाइएको अवस्थामा मात्र मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ४०(१) बमोजिम प्रचलित बजार मूल्यमा विक्री भएको मानी कर निर्धारण हुन सक्ने हुन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयबाट उक्त तथ्य स्थापित गरी कर निर्धारण नगरेको र आय विवरणमा खरिद कम उल्लेख भयो भनी निर्धारण गरिएको अन्तिम कर निर्धारणलाई बदर गर्नुपर्नेमा कानूनी व्यवस्थाको विवेचना विना नै शुरु निर्णय सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिति २०७७/०३/१८ को निर्णय समेत कानून सम्मत नदेखिँदा बदर गर्नुपर्ने हुन आयो ।
१३. अतः माथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं.३०२८४७६५५) को आ.व.२०७२/०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको कर विवरणमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) बमोजिमको अवस्था विद्यमान रहेको नदेखिँदा अन्तिम कर निर्धारण गर्ने गरी मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय ववरमहलबाट मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा भन्दा आय विवरण तर्फ कम खरिद लेखांकन गरेको भन्ने आधारमा अन्तिम कर निर्धारण गरेको मिति २०७६।०४।२६ को आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।१८ मा भएको निर्णय मिलेको नदेखिँदा उल्टी हुने ठहर्छ। अरु तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. माथि ठहर खण्डमा लेखिए बमोजिम पुनरावेदक करदाता गृहलक्ष्मी मेटल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं.३०२८४७६५५) को आ.व. २०७२/०७३ अन्तर्गत कर अवधि को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ अन्तिम कर निर्धारण गर्दा मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय काठमाण्डौंले कर विवरणमा भन्दा आय विवरण तर्फ कम खरिद लेखांकन गरेको भन्ने आधारमा अन्तिम कर निर्धारण गरेको मिति २०७६।०४।२६ को आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी विभागका महानिर्देशकले मिति २०७७/०३/१८ मा गरेको निर्णय उल्टी हुने ठहरी फैसला भएकोले आ.व. २०७२/०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ करदाताले थप रकम बुझाउनु पर्ने नदेखिँदा करदाताले बुझाएको रकम हिसाव गरी करदातालाई फिर्ता दिनु भनी मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयमा लेखि पठाईदिनु।

२. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
३. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
४. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
५. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, काठमाण्डौमा पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

वासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत:- श्री खेम कुमारी बस्नेत

ईति सम्वत् २०७९ साल फाल्गुण २८ गते रोज १ शुभम्

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

प्रमाणिकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप